

SUOSITUKSET

KOMISSION SUOSITUS (EU) 2022/1634,

annettu 16 päivänä syyskuuta 2022,

toimituksellista riippumattomuutta ja omistussuhteiden läpinäkyvyyttä koskevista sisäisistä suojatoimista media-alalla

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 292 artiklan,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Riippumattomilla mediapalveluilla on ainutlaatuinen rooli sisämarkkinoilla. Ne muodostavat nopeasti muuttuvan ja taloudellisesti merkittävän alan ja tarjoavat samalla niin kansalaisille kuin yrityksillekin pääsyn monenlaisiin näkemyksiin ja luotettaviin tietolähteisiin ja täyttävät siten yleisen edun mukaisen tehtävän ”julkisena vahtikoirana”.
- (2) Mediapalveluilla on keskeinen rooli demokraattisissa yhteiskunnissa, sillä ne tarjoavat tietoa, joka on julkinen hyödyke. Jotta mediapalvelujen tarjoajat voisivat täyttää tällaisen keskeisen yhteiskunnallisen tehtävän ja menestyä markkinoilla, niiden on voitava tarjota palvelujaan vapaasti ja riippumattomasti markkinoilla, jotka ovat avoimet ja läpinäkyvät ja mahdollistavat media-alan toimijoiden ja näkemysten moninaisuuden.
- (3) Mediapalvelujen tarjoajilla on unionin sisämarkkinasääntöjen tarjoaman suojan lisäksi myös Euroopan unionin perusoikeuskirjan, jäljempänä ’perusoikeuskirja’, 11 artiklan mukainen suoja, koska ne ovat tärkeitä sananvapautta ja tiedonvälityksen vapautta koskevan oikeuden käyttämisen kannalta. Perusoikeuskirjan 11 artiklassa määrätään myös, että tiedotusvälineiden vapautta ja moniarvoisuutta on kunnioitettava ja että sananvapauteen sisältyy vapaus vastaanottaa ja levittää tietoa viranomaisten siihen puuttumatta ja jäsenvaltioiden rajoista riippumatta. Lisäksi mediapalvelujen sisämarkkinoiden moitteeton toiminta vaikuttaa suoraan oikeusvaltioperiaatteeseen ja demokratiaan, jotka ovat Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 2 artiklassa vahvistettuja unionin perusarvoja.
- (4) Viimeksi kuluneen vuosikymmenen aikana tapahtunut mainostulojen pieneneminen, joka johtuu erityisesti mediasisällön verkkojakelun lisääntymisestä ja kulutustottumusten muuttumisesta, on heikentänyt perinteisen media-alan taloudellisia resursseja, mikä on vaikuttanut alan kestävyys- ja edelleen tarjolla olevan sisällön laatuun ja monimuotoisuuteen. Tämä suuntaus osoittaa, että markkinat eivät tarjoa kestävää tuottoa riippumattomille uutisille ja laadukkaalle journalismille, jotka ovat julkisia hyödykkeitä, eivätkä auta torjumaan disinformaatiota.
- (5) Kuten Euroopan demokratiatoimintasuunnitelmassa ⁽¹⁾ todetaan, komissio on esittänyt useita aloitteita tiedotusvälineiden vapauden ja moniarvoisuuden tukemiseksi. Se on antanut suosituksen toimittajien ja muiden media-alan ammattilaisten suojelun, turvallisuuden ja voimaannuttamisen varmistamisesta Euroopan unionissa ⁽²⁾. Se on myös antanut ehdotuksen direktiiviksi ⁽³⁾ ja suosituksen ⁽⁴⁾ julkista osallistumista harjoittavien henkilöiden suojelemisesta ilmeisen perusteettomilta tai aiheettomilta kanteilta (”strategiset häirintätarkoituksessa nostetut kanteet”). Lisäksi

⁽¹⁾ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle Euroopan demokratiatoimintasuunnitelmasta, COM(2020) 790 final.

⁽²⁾ Komission suositus (EU) 2021/1534, annettu 16 päivänä syyskuuta 2021, toimittajien ja muiden media-alan ammattilaisten suojelun, turvallisuuden ja voimaannuttamisen varmistamisesta Euroopan unionissa (EUVL L 331, 20.9.2021, s. 8).

⁽³⁾ Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi julkista osallistumista harjoittavien henkilöiden suojelemisesta ilmeisen perusteettomilta tai aiheettomilta kanteilta (”strategiset häirintätarkoituksessa nostetut kanteet”), COM(2022) 177 final.

⁽⁴⁾ Komission suositus (EU) 2022/758, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2022, julkista osallistumista harjoittavien toimittajien ja ihmisoikeuksien puolustajien suojelemisesta ilmeisen perusteettomilta tai aiheettomilta kanteilta (”strategiset häirintätarkoituksessa nostetut kanteet”) (EUVL L 138, 17.5.2022, s. 30).

komissio on toteuttanut useita toimia media- ja audiovisuaalialan elpymisen ja muutoksen tukemiseksi osana media- ja audiovisuaalialaa koskevaa toimintasuunnitelmaa ⁽⁵⁾. Komissio seuraa myös tiiviisti media-alaa koskevien tärkeiden säädösten, erityisesti audiovisuaalisia mediapalveluja koskevan direktiivin ⁽⁶⁾ ja tekijänoikeusdirektiivin ⁽⁷⁾, saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä ja täytäntöönpanoa.

- (6) Komissio on esittänyt ehdotuksen asetukseksi mediapalvelujen yhteisestä kehyksestä sisämarkkinoilla (eurooppalainen mediavapaussäädös). Ehdotuksessa esitetään joukko unionin lainsäädäntöön sisältyviä suojatoimia tiedotusvälineiden moniarvoisuuden ja toimituksellisen riippumattomuuden suojelemiseksi sisämarkkinoilla. Tämä suositus liittyy ehdotettuun asetukseen välittömästi sovellettava välineenä, jolla edistetään toimituksellista riippumattomuutta ja tiedotusvälineiden omistussuhteiden läpinäkyvyyttä.
- (7) Samaan aikaan komissio on lainsäädäntöä täydentäen ja Euroopan demokratiatoimintasuunnitelmassa esitetyllä tavalla tukenut aktiivisesti media-alan omia itsesääntelyaloitteita. Tämä suositus on osa näitä toimia.
- (8) Media-alalla on pitkät perinteet itsesääntelystä, ja se on tehnyt useita aloitteita tällä alalla. Näiden aloitteiden pohjalta ja ottaen huomioon jäsenvaltioiden erilaiset oikeudelliset perinteet ja lähestymistavat voidaan yksilöidä vapaaehtoisia käytäntöjä, joita mediapalvelujen tarjoajat voisivat noudattaa parantaakseen häiriönsietokykyään ja kestääkseen paremmin poliittista ja taloudellista painetta. Ala voisi käydä keskustelua tällaisista vapaaehtoisista käytännöistä ja jättää mediapalvelujen tarjoajien vapaasti päätettäväksi, mitkä käytännöt soveltuvat niiden yksilöllisiin tarpeisiin ja liiketoimintamalleihin, erityisesti kun otetaan huomioon Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2013/34/EU ⁽⁸⁾ 3 artiklassa tarkoitettujen mikroyritysten sekä pienten ja keskusuurten yritysten erityistarpeet.
- (9) Kansalaisten on voitava luottaa saamiinsa tietoihin voidakseen käyttää demokraattisia oikeuksiaan. Heillä on oltava käytettävissään monenlaisia näkemyksiä ja luotettavia tietolähteitä, jotta he voivat muodostaa omat mielipiteensä ja osallistua demokraattisiin prosesseihin. Luotettavien tietojen saatavuus on yhtä tärkeää myös yrityksille, jotta ne voivat tehdä tietoon perustuvia päätöksiä.
- (10) Eurooppalaisten mediapalvelujen tarjoajien yksittäisiin toimituksellisiin päätöksiin pyritään entistä enemmän puuttumaan perusteettomasti, myös yksityisten omistajien ja osakkeenomistajien taholta, millä on kielteisiä vaikutuksia toimitukselliseen vapauteen, kykyyn tarjota riippumattomia uutisia ja siten mediayleisöjen mahdollisuuteen saada luotettavia tietoja. Tiedotusvälineiden moniarvoisuuden seurantaväline vuodelta 2022 osoittaa, että useissa jäsenvaltioissa on suuri riski epäasianmukaisesta kaupallisesta ja omistajan vaikutusvallasta ⁽⁹⁾. Koska digitaalisella aikakaudella on entistä helpompi saada muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneiden mediapalvelujen tarjoajien julkaisemia tietoja, on olennaisen tärkeää edistää hyviä käytäntöjä EU:n tasolla sen varmistamiseksi, että unionin kansalaiset ja yritykset saavat riippumatonta ja monipuolista uutis- ja ajankohtaissisältöä näkemystensä muodostamiseksi ja tietoon perustuvien valintojen tekemiseksi, mikä edistää julkista tilaa sisämarkkinoilla.

⁽⁵⁾ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Euroopan media-ala digitaalisella vuosikymmenellä: elpymistä ja muutosta tukeva toimintasuunnitelma, COM(2020) 784 final.

⁽⁶⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2018/1808, annettu 14 päivänä marraskuuta 2018, audiovisuaalisten mediapalvelujen tarjoamista koskevien jäsenvaltioiden tiettyjen lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta annetun direktiivin 2010/13/EU (audiovisuaalisia mediapalveluja koskeva direktiivi) muuttamisesta vaihtuvien markkinarealeiteitten vuoksi (EUVL L 303, 28.11.2018, s. 69).

⁽⁷⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/790, annettu 17 päivänä huhtikuuta 2019, tekijänoikeudesta ja lähioikeuksista digitaalisilla sisämarkkinoilla ja direktiivien 96/9/EY ja 2001/29/EY muuttamisesta (EUVL L 130, 17.5.2019, s. 92).

⁽⁸⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/34/EU, annettu 26 päivänä kesäkuuta 2013, tietäntyyppisten yritysten vuosittain-päätöksistä, konsernitilinpäätöksistä ja niihin liittyvistä kertomuksista, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/43/EY muuttamisesta ja neuvoston direktiivien 78/660/ETY ja 83/349/ETY kumoamisesta (EUVL L 182, 29.6.2013, s. 19).

⁽⁹⁾ Tiedotusvälineiden moniarvoisuuden seurantaväline (2022), täydellinen raportti, s. 67.

- (11) Toimituksellinen riippumattomuus suojaa päätoimittajia ja muita toimittajia eturistiriidoilta ja auttaa heitä vastustamaan aiheutonta häirintää ja painostusta. Se on siten ennakkoedellytys puolueettoman tiedon tuottamiselle ja levittämiseksi ja olennainen osa tiedotusvälineiden vapautta. Se mahdollistaa riippumattomien ja moniarvoisten mediapalvelujen tarjoamisen ja vastaanottamisen kansalaisille ja yrityksille kaikkialla unionissa. Tämä on erityisen tärkeää uutis- ja ajankohtaissisältöä tarjoaville mediapalvelujen tarjoajille sisällön muodosta riippumatta (mukaan lukien tällaisia aiheita käsittelevät dokumentit tai aikakauslehdet). Tästä syystä toimituksellista riippumattomuutta koskeviin vapaaehtoisin toimenpiteisiin liittyvät suositukset on osoitettu tällaisille palveluntarjoajille.
- (12) Tässä yhteydessä jotkin mediapalvelujen tarjoajat ovat jo ottaneet käyttöön hallinnointi- ja ohjausjärjestelmiin liittyviä toimenpiteitä, normeja tai mekanismeja, kuten toimituksellisia ohjeistuksia tai käytäntesääntöjä tai eettisiä toimikuntia toimituksellisen riippumattomuuden suojelemiseksi. Joissakin uutiskanavissa toimittajilla on sananvaltaa päätoimittajansa valinnassa tai jopa tiedotusvälineen omistuksen muutoksissa. Tietyissä mediayhtiöissä toimittajilla on osakkeenomistajien asema, ja he voivat osallistua strategiseen päätöksentekoon ja taloudellisen hyödyn jakamiseen. Muutamissa jäsenvaltioissa jotkin näistä hallinnointi- ja ohjausjärjestelmiin liittyvistä toimenpiteistä ovat oikeudellisesti pakollisia tietäntyyppisille mediapalvelujen tarjoajille⁽¹⁰⁾. Näitä ja muita suojatoimia koskevia esimerkkejä olisi käytettävä inspiraation lähteenä vapaaehtoisille toimille ja perustana sidosryhmien vetämillä jatkuvilla keskusteluilla siitä, miten toimituksellisen riippumattomuuden suojelua voitaisiin parantaa.
- (13) Vaikka yksityiset tiedotusvälineiden omistajat voivat täysin oikeutetusti valita pitkän aikavälin toimituksellisen suunnan ja päättää siitä, on tärkeää varmistaa, että toimittajat voivat käsitellä itsenäisesti uutisia ja ajankohtaisia asioita päivittäisessä työssään. Toimittajien olisikin tehtävä yksittäiset toimitukselliset päätökset journalistisen tutkimuksen ja arvioinnin perusteella sekä sen perusteella, ovatko tiedot merkityksellisiä lukijoiden kannalta. Heidän olisi myös voitava ilmaista vapaasti kriittisiä näkemyksiä ilman pelkoa vastatoimista. Tarvitaan tasapainoista toimialavetoista lähestymistapaa, jotta voidaan edistää toimituksellista riippumattomuutta ja samalla tunnustaa mediapalvelujen tarjoajien yksityisten omistajien lailliset oikeudet ja edut sekä liiketoiminnan vapauden että heidän oman sananvapautensa näkökulmasta.
- (14) Tiedotusvälineiden itsesääntely ja journalistisen etiikan normit ovat tehokkaita välineitä, joilla lisätään toimittajien vaikutusmahdollisuuksia ja autetaan heitä vastustamaan perusteetonta painostusta, myös poliittista ja kaupallista painostusta, mikä lisää kansalaisten luottamusta tiedotusvälineisiin⁽¹¹⁾. Journalististen normien soveltamista koko unionissa voidaan kuitenkin parantaa. Tiedotusvälineiden moniarvoisuuden seurantaväline 2022 viittaa puutteisiin itsesääntelyn tehokkaassa täytäntöönpanossa⁽¹²⁾.
- (15) Lisäksi, kuten unionin rahoittamassa hankkeessa "Media Councils in the Digital Age" todetaan, julkisen sanan neuvostoja toimii vain yli puolessa jäsenvaltioista⁽¹³⁾. Näissä jäsenvaltioissa ne eroavat toisistaan kokonsa, toimintansa laajuuden sekä kansallisen lainsäädännön mukaisen oikeushenkilöllisyyden tai tunnustamisen tyypin osalta, mikä voi vaikuttaa niiden tehokkaaseen rooliin. Niissä jäsenvaltioissa, joissa julkisen sanan neuvostoja ei ole vielä perustettu, mediayhteisön edustajilla ei useinkaan ole kannustimia niiden kehittämiseen.
- (16) Tässä suosituksessa ehdotetaan mediapalvelujen tarjoajille ohjeellista ja ei-kumulatiivista luetteloa vapaaehtoisista toimenpiteistä ja strategioista, joilla pyritään takaamaan uutissisällön riippumaton tuotantoprosessi. Suositellut toimenpiteet koskevat kyseisen prosessin keskeisiä osatekijöitä, kuten toimituksellisen sisällön riippumattoman luomisen edellytyksiä, toimittajien mahdollisuutta osallistua tiedotusvälineiden toiminnan kannalta ratkaiseviin päätöksiin sekä strategioita, joilla varmistetaan uutissisällön tuotannon vakaus pitkällä aikavälillä.
- (17) Tämän suosituksen, joka jo määritelmänsä mukaan ei ole sitova, ei pitäisi tulkita vaikuttavan palvelujen tarjoamisen vapauten sisämarkkinoilla tai sananvapauten ja tiedonvälityksen vapauten, lehdistönvapaus mukaan luettuna, eikä toimitukselliseen vapauteen tai elinkeinovapauteen. Sisäisten suojatoimien ei pitäisi millään tavoin katsoa

⁽¹⁰⁾ Esimerkiksi Ranskassa laki nro 2016–1524 (ns. Loi Bloche) ja Portugalissa 13. tammikuuta 1999 annettu laki nro 1/99.

⁽¹¹⁾ Ministerikomitean suositus CM/Rec(2018) 1 jäsenvaltioille tiedotusvälineiden moniarvoisuudesta ja tiedotusvälineiden omistussuhteiden läpinäkyvyydestä

⁽¹²⁾ Tiedotusvälineiden moniarvoisuuden seurantaväline (2022), täydellinen raportti, s. 82.

⁽¹³⁾ R.A. Harder and P. Knapen, Media Councils in the Digital Age: An inquiry into the practices of media self-regulatory bodies in the media landscape today, vzw Vereniging van de Raad voor de Journalistiek, Bryssel, 2021.

estävän tiedotusvälineiden omistajia toteuttamasta rooliaan strategisten tavoitteiden asettamisessa ja yritystensä kasvun ja taloudellisen elinkelpoisuuden edistämisessä. Lisäksi olisi tunnustettava mediapalvelujen tarjoajien ja toimittajien johtava rooli sisäisten suojatoimien ja itsesääntelyvälineiden kehittämisessä.

- (18) Tämä suositus perustuu asianomaisten sidosryhmien, erityisesti toimittajien, mediayhtiöiden ja niiden järjestöjen, kanssa käytyyn tietojenvaihtoon. Se perustuu Euroopan uutismediafoorumissa ⁽¹⁴⁾ käytyihin keskusteluihin, erityisesti sen 29. marraskuuta 2021 järjestettyyn toiseen kokoukseen, jossa keskusteltiin media-alan teollisesta muutoksesta ja siihen liittyvistä haasteista ⁽¹⁵⁾. Siinä otetaan huomioon myös nykyiset toimialan aloitteet, kuten Toimittajat ilman rajoja -järjestön ja sen kumppaneiden Journalism Trust -aloite (JT), jonka tavoitteena on edistää terveempää informaatioympäristöä, jota tuetaan toimialan normeilla.
- (19) Suositellut toimenpiteet pohjautuvat aloitteisiin, joissa testataan uusia liiketoimintamalleja ja yhteistyöjärjestelyjä, kuten Luova Eurooppa -ohjelmasta ⁽¹⁶⁾ tuetusta journalismikumppanuustoimesta rahoitettuihin aloitteisiin. Ne perustuvat myös media- ja audiovisuaalialan toimintasuunnitelmassa esitettyihin rahoitustukijärjestelmiin ja prioriteetteihin osana EU:n tason toimia, joilla tuetaan uutismedian toimialaekosysteemiä. Tietyt mediapalvelujen tarjoajat ovat lisäksi turvautuneet hallintorakenteisiin, joissa voittoa tavoittelemattomat yhteisöt, kuten trustit tai säätiöt, omistavat niiden koko pääoman tai osan siitä ja ovat joissakin tapauksissa tärkeässä asemassa hallintoneuvoston ja päätoimittajien nimittämisessä; niiden katsotaan palvelevan palveluntarjoajan toimituksellisen riippumattomuuden säilyttämistä pitkällä aikavälillä. Muita hallintomekanismeja, joilla on samanlaiset tavoitteet, ovat toimittajien osakkuusjärjestelyt, joissa toimitushenkilöstön tai heitä edustavien elinten jäsenet hallitsevat osaa osakkeista tai heillä on valtuudet evätä sellaisen uuden määräysvaltaa käyttävän osakkeenomistajan tulo yritykseen, joka voi vaikuttaa toimitukselliseen riippumattomuuteen. Tämän perusteella suositelluissa toimenpiteissä viitataan mahdollisiin lähestymistapoihin, joita mediapalvelujen tarjoajat voivat harkita parantaakseen kestävyyytensä ja siten edellytykset kehittää liiketoimintamalleja, jotka sopivat niiden tavoitteisiin ja valmiuksiin sen mukaan, mihin markkinasegmentteihin niiden toiminta kohdistuu.
- (20) Tällä suosituksella pyritään myös edistämään tiedotusvälineiden omistussuhteiden läpinäkyvyyttä kaikkialla unionissa. Tällä hetkellä kansainvälisillä normeilla ⁽¹⁷⁾ ja unionin medialainsäädännöllä kannustetaan jäsenvaltioita hyväksymään alakohtaisia toimenpiteitä tiedotusvälineiden omistussuhteiden läpinäkyvyyden lisäämiseksi. Erityisesti Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2010/13/EU ⁽¹⁸⁾ 5 artiklan 2 kohdassa todetaan, että jäsenvaltiot voivat vaatia lainkäyttövaltaansa kuuluvia mediapalvelujen tarjoajia asettamaan saataville tiedot omistusrakenteestaan, mukaan lukien tiedot tosiasiallisista omistajista ja edunsaajista, yhdenmukaisesti Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä (EU) 2015/849 ⁽¹⁹⁾ vahvistettujen tosiasiallisten omistajien ja edunsaajien läpinäkyvyyttä koskevien yleisten sääntöjen kanssa. Euroopan neuvoston vuonna 2018 antamassa suosituksessa tiedotusvälineiden moniarvoisuudesta ja omistussuhteiden läpinäkyvyydestä kehoitetaan jäsenvaltioita ottamaan käyttöön puitteet, joiden avulla voidaan julkistaa tarkkoja ja ajantasaisia tietoja tiedotusvälineiden suorista ja tosiasiallisista omistajista ja edunsaajista. Lisäksi komissio osallistuu tiedotusvälineiden omistuksen seurantavälineen (Euromedia Ownership Monitor) kehittämiseen. Tavoitteena on luoda hakukelpoinen ja laajennettavissa oleva tietokanta, joka tarjoaa maksutonta ja käyttäjäystävällistä tietoa tiedotusvälineiden omistuksesta kaikkialla unionissa.

⁽¹⁴⁾ Komissio perusti Euroopan uutismediafoorumin media- ja audiovisuaalialan toimintasuunnitelman puitteissa. Sen tarkoituksena on vahvistaa yhteistyötä sidosryhmien kanssa tiedotusvälineisiin liittyvissä kysymyksissä.

⁽¹⁵⁾ Katso tallenteet ja tiivistelmä tapahtumasta: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/european-news-media-forum-industrial-transformation-glance>.

⁽¹⁶⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/818, annettu 20 päivänä toukokuuta 2021, Luova Eurooppa -ohjelman (2021–2027) perustamisesta ja asetuksen (EU) N:o 1295/2013 kumoamisesta (EUVL L 189, 28.5.2021, s. 34).

⁽¹⁷⁾ Ministerikomitean suositus CM/Rec(2018)1 jäsenvaltioille tiedotusvälineiden moniarvoisuudesta ja omistussuhteiden läpinäkyvyydestä.

⁽¹⁸⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2010/13/EU, annettu 10 päivänä maaliskuuta 2010, audiovisuaalisten mediapalvelujen tarjoamista koskevien jäsenvaltioiden tiettyjen lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta (audiovisuaalisia mediapalveluja koskeva direktiivi) (EUVL L 95, 15.4.2010, s. 1).

⁽¹⁹⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2015/849, annettu 20 päivänä toukokuuta 2015, rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 648/2012 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2005/60/EY ja komission direktiivin 2006/70/EY kumoamisesta (EUVL L 141, 5.6.2015, s. 73).

- (21) Toimenpiteet, joilla lisätään tiedotusvälineiden omistussuhteiden läpinäkyvyyttä suuren yleisön kannalta, olisivat tärkeitä, kun otetaan huomioon mediapalvelujen erityisluonne julkisena hyödykkeenä ⁽²⁰⁾. Koska tiedotusvälineillä on oma roolinsa poliittisten ja taloudellisten etujen raportoinnissa ja niistä vastuuseen saattamisessa, tiedotusvälineiden omistussuhteiden läpinäkyvyys on välttämätön osa mitä tahansa ekosysteemiä, jolla pyritään edistämään tutkivaa journalismia, tiedotusvälineiden monimuotoisuutta ja yleisön luottamusta tiedotusvälineiden raportointiin. Sidosryhmät ovat tuoneet esiin tiedotusvälinekohtaisten avoimuustietojen puutteen tämän suosituksen valmistelun yhteydessä järjestetyissä kuulemisissa.
- (22) Edellä esitetystä seuraa, että tarvitaan kattava lähestymistapa tiedotusvälineiden omistussuhteiden läpinäkyvyyteen. Se edistäisi tietojen saantia hallituksen, valtion laitoksen, valtion omistaman yrityksen tai muun julkisen elimen omistussuhteesta tiedotusvälineisiin (tai sen käytöstä), omistajien eduista, yhteyksistä tai toiminnasta muissa tiedotusvälineissä tai muissa kuin media-alan yrityksissä sekä muista intresseistä, jotka voisivat vaikuttaa media-yhtiön strategiseen päätöksentekoon tai sen toimitukselliseen linjaan. On myös aiheellista suositella julkaisemaan tiedot tiedotusvälineiden omistukseen tai määräysvaltaan liittyvistä muutoksista, mikä kuvastaa omistusrakennetta koskevien ajantasaisten tietojen merkitystä palvelujen vastaanottajille. Suositeltua lähestymistapaa olisi mukautettava mediakanavan tyyppin ja sen omistuksen luonteen mukaan. Erityisesti toimittajien omistamien tiedotusvälineiden osalta saataville olisi asetettava ainoastaan tiedot omistajista, joilla on johtava rooli, esimerkiksi hallituksen jäsenistä.
- (23) Tällä suosituksella pyritään siten edistämään tiedotusvälineiden omistussuhteiden laajaa läpinäkyvyyttä kaikkialla unionissa vapaaehtoisilla toimilla, joita voisivat toteuttaa suoraan sekä mediapalvelujen tarjoajat että jäsenvaltiot, sanotun kuitenkin rajoittamatta direktiivin (EU) 2015/849 mukaisten omistajuuden avoimuutta koskevien unionin tason horisontaalisten sääntöjen ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2017/1132 ⁽²¹⁾ mukaisten yhtiöiden julkistamissääntöjen soveltamista sekä olemassa olevien rekistereiden yhteenliittämistä koskevien unionin tason järjestelmien soveltamista.
- (24) Tämän suosituksen noudattamisen edistämiseksi komissio helpottaa säännöllistä vuoropuhelua jäsenvaltioiden sekä mediapalvelujen tarjoajien ja toimittajien edustajien kanssa asiaankuuluvilla foorumeilla, erityisesti Euroopan uutismediafoorumissa. Komissio seuraa tiiviisti jäsenvaltioiden toteuttamia toimia ja mediapalvelujen tarjoajien suosituksen mukaisesti toteuttamia asiaankuuluvia toimenpiteitä. Tätä varten jäsenvaltioita olisi kehotettava toimittamaan komissiolle asiaankuuluvat tiedot, joita niiden voidaan kohtuudella odottaa toimittavan, jotta komissio voi seurata niille osoitettujen suosituksen asiaankuuluvien osien noudattamista. Seurannan tuloksia voidaan hyödyntää sidosryhmien johdolla käytävissä keskusteluissa,

ON ANTANUT TÄMÄN SUOSITUKSEN:

I JAKSO

Suosituksen tarkoitus

- (1) Rajoittamatta unionin nykyisten ja tulevien sääntöjen soveltamista tässä suosituksessa
- a) esitetään uutis- ja ajankohtaissisältöä tarjoaville mediapalvelujen tarjoajille ei-tyhjentävä luettelo mahdollisista vapaaehtoisista toimenpiteistä niiden yksittäisten toimituksellisten päätösten riippumattomuuden takaamiseksi;
 - b) kannustetaan mediapalvelujen tarjoajia ja jäsenvaltioita toteuttamaan toimia tiedotusvälineiden omistussuhteiden läpinäkyvyyden edistämiseksi sisämarkkinoilla.

⁽²⁰⁾ Ks. Euroopan neuvosto: "tiedotusvälineiden omistussuhteiden läpinäkyvyys voi edistää tiedotusvälineiden moniarvoisuuden toteutumista tuomalla tiedotusvälineiden taustalla olevat omistusrakenteet – jotka voivat vaikuttaa toimituksellisiin linjauksiin – yleisön ja sääntelyviranomaisten tietoon", ministerikomitean suositus CM/Rec(2018) 1 jäsenvaltioille tiedotusvälineiden moniarvoisuudesta ja tiedotusvälineiden omistussuhteiden läpinäkyvyydestä, johdanto-osa. Ks. myös Euroopan audiovisuaalialan seurantakeskus: "Tiedotusvälineiden omistussuhteiden läpinäkyvyys voi vakauttaa ja lisätä luottamusta siihen, että tätä valtaa ei käytetä väärin omistajien omien poliittisten, taloudellisten ja yhteiskunnallisten etujen ajamiseen, vaan sitä käytetään yhteisen edun edistämiseen eli tiedotusvälineisiin liittyvien faktantarkastusten suorittamiseen", ks. M. Cappello (toim.), Transparency of media ownership, IRIS Special, European Audiovisual Observatory, Strasbourg, 2021.

⁽²¹⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2017/1132, annettu 14 päivänä kesäkuuta 2017, tietyistä yhtiöoikeuden osaluista (EUVL L 169, 30.6.2017, s. 46).

II JAKSO

Toimituksellista riippumattomuutta koskevat sisäiset suoja-toimet

- (2) Mediapalvelujen tarjoajia kannustetaan ottamaan huomioon jäljempänä luetellut toimenpiteet, kun ne toteuttavat toimenpiteitä yksittäisten toimituksellisten päätösten riippumattomuuden takaamiseksi.
- (3) Luettelo toimii inspiraation lähteenä mediapalvelujen tarjoajille. Suoja-toimien mahdollisen valinnan olisi perustuttava niiden käytännöllisyyteen ja oikeasuhteisuuteen ottaen huomioon mediapalvelujen tarjoajien koko ja tarjottavien mediapalvelujen luonne.
- (4) Mediapalvelujen tarjoajia kannustetaan myös noudattamaan itsesääntelyjärjestelmiä sekä journalistisia ja media-alan aloitteita, joilla edistetään toimituksellisia normeja ja luotettavaa ja eettistä journalismia koskevia normeja.

Suoja-toimet toimittajien riippumattomuuden ja integriteetin varmistamiseksi

- (5) Mediapalvelujen tarjoajia kannustetaan laatimaan sisäisiä sääntöjä toimituksellisen integriteetin ja riippumattomuuden suojaamiseksi perusteettomilta poliittisilta ja kaupallisilta intresseiltä, jotka voivat vaikuttaa yksittäisiin toimituksellisiin päätöksiin. Jos tällaisia sisäisiä sääntöjä on olemassa, on suositeltavaa, että mediayhtiön omistajat ja johto tunnustavat ja hyväksyvät ne kokonaisuudessaan.
- (6) Tällaiset sisäiset säännöt voidaan koota ohjeistuksiin, käytäntesääntöihin tai muihin toimituksellisiin linjauksiin ja toimintapoliittisiin asiakirjoihin, jotka mediapalvelujen tarjoajia kannustetaan asettamaan julkisesti saataville verkkosivustoillaan, mahdollisuuksien mukaan myös vammaisten henkilöiden saataville.

Toimituksellinen integriteetti

- (7) Edellä 5 kohdassa tarkoitetut mediapalvelujen tarjoajien sisäiset säännöt voivat kattaa seuraavat näkökohdat:
 - a) säännöt, joilla varmistetaan (sisällön tuottamisen osalta) toimituksellisen sisällön koskemattomuus, mukaan lukien esimerkiksi toimituksellinen tehtävänkuvauus, toimintaperiaatteet, joilla edistetään uutishuoneiden monipuolista ja osallistavaa kokoonpanoa, sekä lähteiden vastuullista käyttöä koskevat toimintaperiaatteet;
 - b) säännöt, joiden tarkoituksena on estää eturistiriidat tai ilmoittaa niistä, mukaan lukien erityisesti vaatimukset tiedottaa yleisölle kaikista liike- tai ammatillisista yhteyksistä kyseisen mediapalvelujen tarjoajan omistajien tai sen omistusrakenteeseen kuuluvien tai siitä osuuden omistavien yhteisöjen ja sen toimituksellisessa sisällössä mainittujen yhteisöjen tai henkilöiden välillä;
 - c) oikaisuja koskevat toimintaperiaatteet, mukaan lukien valitusmekanismit;
 - d) säännöt, joilla varmistetaan kaupallisten ja toimituksellisten toimintojen erottaminen toisistaan, mukaan lukien esimerkiksi vaatimukset sen varmistamisesta, että toimituksellinen sisältö erotetaan selvästi mainonnasta ja myynninedistämisestä.

Toimituksellinen riippumattomuus

- (8) Mediapalvelujen tarjoajia kannustetaan ottamaan käyttöön mekanismeja, joiden avulla toimitushenkilöstön jäsenet voivat suojella toimituksellista riippumattomuuttaan kaikenlaiselta perusteettomalta puuttumiselta. Tällaisiin mekanismeihin voisivat kuulua seuraavat:
 - a) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/1937⁽²²⁾ täytäntöönpanemiseksi annetuissa kansallisissa säännöissä vahvistettujen velvoitteiden täydentämiseksi menettelyt, joilla ilmoitetaan paineista, joille toimitushenkilöstön jäsenet saattavat olla alttiina; niissä voidaan tarjota mahdollisuuksia ilmoittaa painostuksesta nimettömästi tai luottamuksellisesti;

⁽²²⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/1937, annettu 23 päivänä lokakuuta 2019, unionin oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta (EUVL L 305, 26.11.2019, s. 17).

- b) vastustamisoikeus, jonka nojalla toimitushenkilöstön jäsenet voivat kieltäytyä allekirjoittamasta artikkeleita tai muuta toimituksellista sisältöä, jota on muutettu heidän tietämättään tai vastoin heidän tahtoaan;
- c) omantunnonlausekkeet, joilla suojataan kurinpidollisilta seuraamuksilta tai mielivaltaiselta irtisanomiselta niitä toimitushenkilöstön jäseniä, jotka kieltäytyvät toimeksiannoista, joiden he katsovat olevan ammatillisten normien vastaisia;
- d) toimitushenkilöstön jäsenten, jotka uskovat, että mediapalvelujen tarjoajan omistuksen muutos voi vaikuttaa heidän toimitukselliseen integriteettiinsä ja riippumattomuuteensa, oikeus irtisanoutua kyseisen palveluntarjoajan palveluksesta ja säilyttää kaikki sovellettavat edut mediakanavassa vietetyltä ajalta, sanotun kuitenkin rajoittamatta työläinsäädännössä tai muissa suojaavissa säännöksissä säädettyjen oikeuksien ja velvollisuuksien soveltamista.

Sisäiset elimet tai rakenteet

- (9) Toimituksellista integriteettiä ja riippumattomuutta koskevien toimintaperiaatteiden tai sisäisten sääntöjen täytäntöönpanon tukemiseksi mediapalvelujen tarjoajia kannustetaan perustamaan asianmukaisia sisäisiä riippumattomia elimiä tai rakenteita, joihin voivat kuulua
 - a) eettiset toimikunnat tai valvontalautakunnat, jotka vastaavat mediapalvelujen tarjoajan hyväksymien ohjeistusten, käytännesääntöjen tai muiden toimituksellisten linjausten ja toimintapoliittisten asiakirjojen asianmukaisen täytäntöönpanon valvonnasta, ja valtuutetut henkilöt, jotka vastaavat toimituksellista integriteettiä koskevien sääntöjen noudattamisen varmistamisesta. Nämä elimet voisivat vastaanottaa valituksia mahdollisista toimintaperiaatteiden ja sääntöjen rikkomisista ja pyrkiä puuttumaan niihin esimerkiksi sovittelun avulla;
 - b) toimitusneuvostot tai muut elimet, jotka toimivat tiedotusvälineiden toimitushenkilöstön ammatillisina edustusryhminä sekä johdon ja toimittajien ja muiden media-alan ammattilaisten yhteydenpidon ja vuoropuhelun kanavina. Toimittajat ja muut media-alan ammattilaiset voisivat valita niiden jäsenet mediapalvelujen tarjoajan sisällä. Ne voisivat erityisesti pyrkiä varmistamaan, että toimittajat ja muut media-alan ammattilaiset voivat tosiasiallisesti käyttää ohjeistuksissa, käytännesäännöissä tai muissa toimituksellisissa linjauksissa ja toimintapoliittisissa asiakirjoissa vahvistettuja oikeuksia. Ne voisivat myös pyrkiä varmistamaan eettisten periaatteiden noudattamisen;
 - c) johtokuntiin nimetyt toimituksen johtohenkilöt, joiden tehtävänä on varmistaa, että mediapalvelujen tarjoajan toimintaperiaateissa noudatetaan riippumattoman journalismin ja lehdistönvapauden periaatteita;
 - d) lautakunnat, jotka vastaavat päätoimittajan nimittämisestä ja tämän itsenäisyyden ja riippumattomuuden suojelemisesta;
 - e) toimitushenkilöstön ja johdon tai omistajien edustajista koostuvat yhteistoiminta- tai sovittelukomiteat toimitushenkilöstön jäsenten ja johdon tai omistajien välisten ristiriitojen ratkaisemiseksi.
- (10) Näiden elinten ja rakenteiden toimintaa koskevien sääntöjen, jos sellaisia on, sekä niiden toimintaa koskevien tietojen olisi oltava asianmukaisessa määrin julkisesti saatavilla, mahdollisuuksien mukaan myös vammaisten henkilöiden saatavilla.

Suojatoimet, joilla edistetään toimittajien osallistumista mediayhtiöiden päätöksentekoon

- (11) Mediapalvelujen tarjoajia kannustetaan edistämään toimitushenkilöstön jäsenten tai heitä edustavien elinten osallistumista hallinto- ja päätöksentekoprosesseihin. Tällainen osallistuminen voisi koostua tiedonsaantioikeuksista, kuulemisioikeuksista, osallistumisoikeuksista tai niiden yhdistelmästä; tämä ei vaikuta perusoikeuskirjan 16 artiklaan.
- (12) Tiedonsaantioikeuksia voitaisiin harkita erityisesti seuraavissa tapauksissa:
 - a) kun mediapalvelujen tarjoajan omistaja tai johto päättää vaihtaa päätoimittajaa;
 - b) kun hallintoneuvoston kokoonpano muuttuu;

- c) kun on kyse mediapalvelujen tarjoajan oikeudelliseen muotoon tai omistukseen liittyvistä merkittävistä muutoksista, likvidaatiomenettelyistä tai muista rakenteellisista muutoksista.

- (13) Mediapalvelujen tarjoajia kannustetaan varmistamaan, että toimitushenkilöstön jäseniä tai heitä edustavia elimiä kuullaan päätösmittajaa nimitettäessä. Johtoa ja toimitushenkilöstöä kannustetaan sopimaan sovellettavasta kuulemismenettelystä.
- (14) Toimitushenkilöstön jäsenille voidaan antaa mahdollisuus osallistua mediapalvelujen tarjoajan johtamiseen valitsemalla yksi tai useampi edustaja hallintoneuvostoon, jos se on sovellettavien unionin oikeuden mukaisten kansallisten sääntöjen mukaista.

Suojatoimet mediapalvelujen tarjoajien ja sisällöntuotantoon tehtävien pitkän aikavälin investointien kestävyysparantamiseksi

- (15) Mediapalvelujen tarjoajia kannustetaan edistämään tietämyksen jakamista ja vaihtamaan parhaita käytäntöjä asiaankuuluvilla foorumeilla, jotta voidaan kehittää strategioita niiden pitkän aikavälin kestävyysparantamiseksi. Komissio helpottaa tällaista vuoropuhelua Euroopan uutismediafoorumissa.
- (16) Tähän mennessä käydyissä keskusteluissa on käynyt ilmi, että asiaan liittyviä innovatiivisia toimia voitaisiin harkita useilla aloilla, muun muassa seuraavilla:
- a) liiketoimintamallit, jotka mahdollistavat tehokkaan mukautumisen uusiin kulutustottumuksiin, mukaan lukien tilauspohjaiset järjestelmät, lukijapohjaiset järjestelmät, joukkorahoitus tai muut uudet rahaksi muuttamista koskevat strategiat, jotka ovat osoittautuneet menestykselliseksi tulon lisäämisessä;
 - b) teknologiset ratkaisut, joilla edistetään sitoutumista, mukaan lukien avoimet algoritmit, joita käytetään sisältösuositusten parantamiseen ja maksumuurien mukauttamiseen;
 - c) lähestymistavat, joilla pyritään säilyttämään yleisöjä ja lisäämään niitä erityisesti ehdottamalla uusia formaatteja, kehittämällä yleisön kuuntelemista ja yhteisöllistämistä koskevia välineitä sekä hyödyntämällä dataa yleisön mieltymysten ja käyttäytymisen ymmärtämiseksi, mikä puolestaan mahdollistaa kohdentamis- ja monipuolistamisstrategiat;
 - d) hallinnointi- ja ohjausrakenteet, mukaan lukien trustit tai säätiöt, toimittajien osakasjärjestelyt, toimittajien tai lukijoiden yhdistykset tai muut rakenteet, jotka voivat auttaa parantamaan mediapalvelujen tarjoajien häiriönsietokykyä. Tässä yhteydessä tällaisten rakenteiden tai mekanismien käyttöä voidaan pitää hyödyllisenä toimituksellisen riippumattomuuden säilyttämisen ja laadukkaan journalismin edistämisen kannalta;
 - e) strategiat tai sitoumukset, joiden mukaan saadut tulot tai voitot investoidaan uudelleen, jotta voidaan vahvistaa pitkän aikavälin investointeja mediasisältöön, digitalisaatioon ja riippumattomaan journalismiin, kun otetaan huomioon kasvava tarve pysyä huomiotalouden innovaatioiden tahdissa.
- (17) Mediapalvelujen tarjoajia kannustetaan kehittämään toimintaperiaatteita, joilla varmistetaan lahjoitusten avoimuus ja oikeudenmukainen käyttö. Tähän voisi sisältyä esimerkiksi sellaisten lahjoittajien julkistaminen, jotka tekevät tietyn kynnysarvon ylittäviä lahjoituksia, tai sellaisten henkilöiden tai yhteisöjen lahjoituksia koskevat säännöt, joiden lahjoitus voisi vaarantaa toimituksellisen riippumattomuuden.
- (18) Mediapalvelujen tarjoajia kannustetaan myös tutkimaan mahdollisuuksia rakenteelliseen yhteistyöhön, myös rajojen yli, jotta voidaan hyödyntää sisämarkkinoiden Euroopan tasolla tarjoamia mahdollisuuksia ja saavuttaa laajempi yleisö. Mediapalvelujen tarjoajia kannustetaan myös tutkimaan jäseneltyjä kumppanuuksia, joilla pyritään esimerkiksi yhdistämään ja hyödyntämään dataa ja lisäämään innovointivalmiuksia.
- (19) Mediapalvelujen tarjoajia kannustetaan edistämään toimittajiensa ja muiden media-alan ammattilaisten ammatillisia koulutusmahdollisuuksia, mukaan lukien uudelleenkoulutus ja osaamisen uudistaminen. Tämä voidaan toteuttaa yhteistyössä tiedotusvälineiden itsesääntelyelinten, ammatillisten järjestöjen ja yhdistysten sekä oppilaitosten kanssa.

III JAKSO

Tiedotusvälineiden omistussuhteiden läpinäkyvyys

- (20) Mediapalvelujen tarjoajia kannustetaan varmistamaan, että yksityiskohtaiset, kattavat ja ajantasaiset tiedot niiden omistuksesta ovat helposti ja suoraan yleisön saatavilla, mahdollisuuksien mukaan myös vammaisten henkilöiden saatavilla. Erityisesti suositellaan, että mediapalvelujen tarjoajat varmistavat pääsyn tietoihin, jotka liittyvät seuraaviin:
- a) onko valtio, valtion laitos, valtion omistama yritys tai muu julkinen elin niiden suora tai tosiasiallinen omistaja ja missä määrin;
 - b) omistajien edut, yhteydet tai toiminta muissa tiedotusvälineissä tai muissa kuin media-alan yrityksissä;
 - c) kaikki muut intressit, jotka voivat vaikuttaa niiden strategiseen päätöksentekoon tai toimitukselliseen linjaan;
 - d) mahdolliset muutokset omistus- tai määräysvaltajärjestelyissä.
- (21) Jäsenvaltioita kannustetaan toteuttamaan toimia pannakseen tehokkaasti täytäntöön ministerikomitean jäsenvaltioille antaman suosituksen CM/Rec(2018)1 tiedotusvälineiden moniarvoisuudesta ja omistussuhteiden läpinäkyvyydestä. Jäsenvaltioita kannustetaan erityisesti antamaan asianomaisen kansallisen sääntelyviranomaisen tai -elimen tehtäväksi kehittää ja ylläpitää verkossa median omistusta koskevaa tietokantaa, joka sisältää erityyppisistä tiedotusvälineistä eriteltyjä tietoja, myös alueellisella ja/tai paikallisella tasolla, joihin yleisöllä on helppo, nopea ja tehokas pääsy maksutta, ja tuottaa säännöllisiä raportteja tietyin jäsenvaltion lainkäyttövaltaan kuuluvien mediapalvelujen omistuksesta.
- (22) Jäsenvaltioita ja niiden kansallisia sääntelyviranomaisia tai -elimiä kannustetaan vaihtamaan säännöllisesti parhaita käytäntöjä tiedotusvälineiden omistussuhteiden läpinäkyvyyden alalla. Tällaisessa vaihdossa olisi keskityttävä erityisesti määrittämään ja edistämään tehokkaita toimenpiteitä tai välineitä tiedotusvälineiden omistussuhteiden läpinäkyvyyden lisäämiseksi ja hallinnollisen yhteistyön parantamiseksi tällä alalla.

IV JAKSO

Seuranta ja loppusäännökset

- (23) Jotta tämän suosituksen noudattamiseksi toteutettuja toimenpiteitä ja toimia voitaisiin seurata, jäsenvaltioiden olisi – 18 kuukauden kuluttua sen hyväksymisestä ja sen jälkeen pyynnöstä – toimitettava komissiolle kaikki III jaksossa määriteltyihin toimenpiteisiin ja toimiin liittyvät merkitykselliset tiedot.
- (24) Komissio keskustelee tämän suosituksen johdosta toteutetuista toimenpiteistä ja toimista jäsenvaltioiden ja sidosryhmien, erityisesti mediapalvelujen tarjoajien ja toimittajien edustajien, kanssa asiaankuuluvilla foorumeilla, erityisesti Euroopan uutismediafoorumissa.
- (25) Komissio harkitsee tarvittaessa tämän suosituksen korvaavan uuden suosituksen antamista ottaen huomioon eurooppalaisen mediavapaussäädöksen, kun lainsäädäntövallan käyttäjät sen hyväksyvät, sekä jäsenvaltioiden ja sidosryhmien kanssa käydyt keskustelut. Selvyyden vuoksi todetaan, että jos tämän suosituksen säännökset ja lainsäädäntövallan käyttäjien lopullisesti hyväksymän asetuksen mediapalvelujen yhteisestä kehityksestä sisämarkkinoilla (eurooppalainen mediavapaussäädös) säännökset ovat päällekkäisiä, tämän suosituksen asiaa koskevia säännöksiä lakataan soveltamasta, kun mainitun asetuksen säännöksiä aletaan soveltaa.

Tämä suositus on osoitettu unioniin sijoittautuneille mediapalvelujen tarjoajille ja III jaksossa määriteltujen toimien osalta myös jäsenvaltioille.

Tehty Brysselissä 16 päivänä syyskuuta 2022.

Komission puolesta
Thierry BRETON
Komission jäsen
